

**DET KONGELIGE
SAMFERDSELSDEPARTEMENT**

Statens jernbanetilsyn
Postboks 7113 St. Olavs plass
0130 OSLO

Deres ref

Vår ref
15/3472-

Dato
21.12.2015

Statsbudsjettet 2016 - Tildelingsbrev til Statens Jernbanetilsyn

1. INNLEDNING

Samferdselsdepartementet viser til Prop. 1 S/Prop. 1 S Tillegg 1/Innst. 13 S (2015-2016). Dette brevet gjelder Stortingets budsjettvedtak og de vilkår og krav som departementet stiller til Statens jernbanetilsyn i 2016.

Tildelingsbrevet trekker opp målene for virksomheten, herunder delmål, prioriteringer og krav i 2016. Instruksen for etaten og de arbeidsoppgavene som etaten har i henhold til denne, skal til enhver tid følges opp.

2. OVERORDNEDE MÅL OG PRIORITERINGER

Det overordnede målet for transportpolitikken er å tilby et effektivt, tilgjengelig, sikkert og miljøvennlig transportsystem som dekker samfunnets behov for transport og fremmer regional utvikling, jf. Meld. St. 26 (2012-2013) *Nasjonal transportplan 2014-2023*. Statens jernbanetilsyn skal bidra til å oppnå dette målet gjennom ansvaret for tilsynet med norsk jernbane. I transportplanen er det lagt opp til et økt aktivitetsnivå i jernbanesektoren. Dette er fulgt opp i statsbudsjettet for 2016. Det er derfor en sentral oppgave for Statens jernbanetilsyn å tilpasse sin kapasitet til aktivitetsnivået i jernbanesektoren. Samtidig må tilsynet håndtere nye oppgaver som Samferdselsdepartementet tillegger tilsynet.

Statens jernbanetilsyn skal sørge for at mål og krav blir fulgt opp på en effektiv og formålstjenlig måte innenfor vedtatte bevilgninger for 2016 på kap. 1354 Statens jernbanetilsyn.

Som sakkyndig for Samferdselsdepartementet skal Statens jernbanetilsyn innenfor sine

myndighetsområder gi råd om hvordan departementet kan utvikle disse områdene.

3. HOVEDMÅL OG DELMÅL FOR 2016

Målstrukturen for Statens jernbanetilsyn i 2016 er omarbeidet i forhold til 2015 og er utarbeidet i dialog mellom Statens jernbanetilsyn og Samferdselsdepartementet.

3.1 Hovedmål 1

"God sikkerhet og samtrafikkevne på jernbane og god sikkerhet på trikk og t-bane"

3.1.1 Delmål 1.1

"Fremme sikker jernbanedrift gjennom aktiv veiledning, tillatelser og risikobasert tilsyn"

3.1.2 Delmål 1.2

"Sikre at jernbaneregelverket er faglig forankret, oversiktlig og lett tilgjengelig for brukerne"

3.1.3 Delmål 1.3

"Fremme norske interesser i europeisk regelverksutvikling"

3.1.4 Delmål 1.4

"Forvalte og utnytte statistikk og tilstandsvurderinger om sikkerhetsnivå"

3.1.5 Delmål 1.5

"Sikre oppfølging og implementering av nytt regelverk for sikring/terrorberedskap og andre tilsiktede uønskede handlinger."

3.2 HOVEDMÅL 2

"God sikkerhet på taubaneanlegg og fornøyelsesinnretninger"

3.2.1 Delmål 2.1

"Sikre etablering og implementering av et nytt og lett forståelig regelverk"

3.2.2 Delmål 2.2

"Fremme kompetanse om regelverkskrav og øke risikohåndteringsevnen for taubaneanlegg og fornøyelsesinnretninger"

3.2.3 Delmål 2.3

"Påse sikker drift av taubaner og fornøyelsesinnretninger gjennom tillatelser og risikobasert tilsyn."

3.3. Hovedmål 3

"Effektivt marked for jernbanetransport med sunn konkurranse og like vilkår."

3.3.1 Delmål 3.1

"Lik tilgang til og effektiv utnyttelse av infrastrukturen".

3.3.2 Delmål 3.2

"Lik tilgang til og kostnadseffektive tilbud av jernbanerelaterte tjenester"

3.3.3 Delmål 3.3

"Forhindre konkurranseskadelig atferd/uønsket utvikling i markedet."

3.3.4 Delmål 3.4

"Påse at aktørene etterlever regelverk om markeds- og konkurranseforhold."

4. FORUTSETNINGER OG KRAV

Statens jernbanetilsyn skal forvalte sine oppgaver på en effektiv og formålstjenlig måte. Tilsynet skal ha transparente og forutsigbare prosesser i behandlingen av søknader. Samferdselsdepartementet legger stor vekt på at Statens jernbanetilsyn har en forutsigbar og konstruktiv dialog med virksomhetene som er underlagt tilsyn. Dette gjelder både i utøvelsen av tilsynsvirksomheten og i utviklingen av regelverket. Vi viser i denne sammenhengen til at tilsynet har en veiledningsplikt overfor virksomhetene.

I regelverksutviklingen og tilsynsvirksomheten skal Statens jernbanetilsyn legge vekt på hensynet til økonomiske, administrative og andre konsekvenser både for samfunnet og virksomhetene som er omfattet av regelverket. Dette gjelder også i det internasjonale arbeidet.

Samferdselsdepartementet understreker at det er viktig at tilsynet legger opp til et aktivitetsnivå som er innenfor vedtatt bevilgning for 2016.

Statens jernbanetilsyn skal fortløpende gjennom året på eget initiativ eller på forespørsel fra Samferdselsdepartementet informere om viktige forhold tilsynet blir oppmerksom på, og som kan ha konsekvenser for departementet sitt ansvar for jernbanesektoren. Tilsynet skal informere departementet om vesentlige risikoforhold og avvik fra fastsatte mål, vedtatte planer og tildelingsbrevet så snart tilsynet blir kjent med det, og samtidig gi departementet råd om mulige korrigerende tiltak.

Regjeringen vil føre en aktiv europapolitikk. Dette forutsetter et godt samarbeid mellom departementet og underliggende virksomheter. Statens jernbanetilsyn deltar i vesentlig grad i regelverksprosessene i EU gjennom ekspertgrupper, komiteer og ERA. For å bidra til at vi på samferdselsområdet samlet sett ivaretar norske interesser på en mest mulig hensiktsmessig og effektiv måte, bes Statens jernbanetilsyn om å følge opp krav og frister for EU/EØS-arbeidet i Utenriksdepartementets retningslinjer for forvaltningen av Norges deltakelse i EØS-samarbeidet og Samferdselsdepartementets EØS-strategi.

Statens jernbanetilsyn bes om å rapportere på dette i de samarbeidsfora som finnes mellom Samferdselsdepartementet og Statens jernbanetilsyn på EU/EØS-området.

Der hvor Statens jernbanetilsyn deltar i EUs regelverksutforming skal det være tett kontakt med departementet for å bidra til et klart mandat og en koordinert norsk posisjon. Det er viktig å identifisere saker som er viktige for Norge så tidlig som mulig, slik at vi fra norsk side kan medvirke til regelverksutformingen. I tillegg ber vi om at tilsynet i tertialrapportene redegjør for arbeidet i ERAs ulike fora, inkludert arbeidet i ERAs styre samt arbeidet med forberedelse til gjennomføring av jernbanepakke IV.

Som sakkyndig for Samferdselsdepartementet skal Statens jernbanetilsyn bidra i departementets arbeid med nasjonal gjennomføring av jernbanepakke IV. Videre skal tilsynet bidra på hensiktsmessig måte med gjennomføring av den pågående jernbanereformen.

4.1 Samfunnssikkerhet og beredskap

Samfunnssikkerhet og beredskap skal inngå som en integrert del av Statens jernbanetilsyn sin virksomhet.

Det overordnede målet for arbeidet med samfunnssikkerhet og beredskap i samferdselssektoren er å unngå store uønskede hendelser som medfører skader på personer, miljø eller materiell og minske følgene av slike hendelser hvis de skulle oppstå, samt sikre pålitelighet og framkommelighet i transport- og kommunikasjonsnett både i normalsituasjoner og under påkjenninger.

De overordnede mål og krav for samfunnssikkerhetsarbeidet i Statens jernbanetilsyn er fastlagt i "Strategi for samfunnssikkerhet i samferdselssektoren" fra 2015. Som nærmere redegjort for i strategien skal tilsynet særskilt prioritere følgende tre områder:

- Klimatilpasning
- Informasjons- og IKT-sikkerhet
- Sikring av kritiske objekter, systemer og funksjoner

Statens jernbanetilsyn skal i 2016 utarbeide en egen strategi for samfunnssikkerhetsarbeidet innen sitt ansvarsområde som konkretiserer hvordan føringene i den overordnede strategien skal følges opp. Strategien skal kombineres med en handlingsplan som beskriver hvilke aktiviteter og tiltak som skal gjennomføres for å nå mål og krav i denne strategien. Tilsynet skal rapportere til departementet på status i oppfølgingen av egen strategi i forbindelse med de halvårlige kontaktmøtene om samfunnssikkerhet. Det skal i tertialrapportene gis en kort sammenfatning av arbeidet.

Det forventes videre at Statens jernbanetilsyn følger opp tiltaksplanen som er utarbeidet i forbindelse med prosjektet «Strategiske overordnede risiko- og sårbarhetsanalyser for virksomheter i samferdselssektoren» (SOROS).

I tillegg ber vi tilsynet ha høy oppmerksomhet på det forebyggende sikkerhetsarbeidet gjennom oppfølging av bestemmelsene i sikkerhetsloven med forskrifter. Tilsynet skal i løpet av 2016 avgi en rapport om sitt forebyggende sikkerhetsarbeid, etter nærmere bestilling fra departementet.

4.2 Effektivisering

I den politiske plattformen for regjeringen er det varslet flere tiltak for fornying og modernisering som er nødvendig for å effektivisere offentlig sektor og sikre gode konkurransevilkår for norsk næringsliv.

I transportsektoren tar regjeringen nye organisatoriske løsninger i bruk for å få høyere tempo på utbyggingene og mer ut av ressursene. I tillegg til å øke bevilgningene gjennomfører regjeringen en større reform av transportsektoren. Arbeidet er omtalt i Prop. 1 S (2015-2016).

For å gi insentiv til mer effektiv statlig drift og skape handlingsrom for prioriteringer er det fra og med statsbudsjettet 2016 innført en reform for mindre byråkrati og mer effektiv bruk av

midlene. Det er forutsatt at alle statlige virksomheter skal frigjøre en produktivetsgevinst i 2016 på 0,7 pst. av driftsutgiftene. Grunnlaget for beregningen i 2016 er saldert budsjett 2015. For Statens jernbanetilsyn er produktivetsgevinsten i 2015 satt til 433 000 kr på kap. 1354, post 01 *Driftsutgifter* og 120 000 kr på post 21 *Spesielle driftsutgifter – tilsyn med tau- og kabelbaner og tivoli og fornøyelsesparker*, og 93 000 kr på kap. 4354, post 01 *Gebyrer for tilsyn med tau- og kabelbaner og tivoli og fornøyelsesparker*.

I tertial- og årsrapport skal det gå fram hvilke tiltak som er gjort for å følge opp dette.

4.3. Risikostyring

Mål- og resultatstyring er det overordnede styringsprinsippet i statlig forvaltning. Vilkåret for en god mål- og resultatstyring er at ledelsen kjenner og aktivt håndterer de utfordringene og uvisshetene som kan påvirke måloppnåelsen på en negativ måte. Ledelsen i Statens jernbanetilsyn skal påse at det fins en forsvarlig risikostyring og intern kontroll av virksomheten i tilsynet, og at denne fungerer på en tilfredsstillende måte.

Risikostyringen er en integrert del av etatsstyringen. Tilsynets risikovurderinger i forhold til måloppnåelse og økonomistyringen skal derfor inngå i rapporteringen til departementet. Dette gjelder for budsjettinnspill, tertialrapporter og årsrapporter. I forbindelse med etatsstyringsmøtene skal tilsynet redegjøre for de viktigste risikoforholdene for egen virksomhet, hvordan disse påvirker virksomheten, hvordan de håndteres og hvilke tiltak som kan gjøres for å redusere risiko.

Det vises for øvrig til Direktoratet for økonomistyring sine metodedokumenter på området:

<http://www.dfo.no/Styring/Publikasjoner-og-rapporter/Veiledere>.

5. ADMINISTRATIVE FORHOLD

5.1 Fellesføring - «En enklere hverdag for folk flest»

Som et ledd i arbeidet med en enklere hverdag for folk flest ønsker regjeringen å styrke kontakten mellom brukerne og forvaltningen.

I 2016 skal Statens jernbanetilsyn kartlegge hvordan brukerne opplever etaten. Tilsynet står fritt til å velge metode for kartleggingen. Hvis jernbanetilsynet allerede har etablert gode systemer for brukerundersøkelser og brukerdiallog, skal tilsynet vurdere behovet for å forbedre eksisterende initiativer eller å iverksette nye.

På bakgrunn av kartleggingen skal Statens jernbanetilsyn vurdere og eventuelt ta initiativ til tiltak som kan forbedre tjenestene.

I årsrapporten for 2016 skal Statens jernbanetilsyn omtale resultatet av kartleggingen og eventuelt beskrive hvilke tiltak som planlegges eller allerede er iverksatt.

Se også rundskriv H-14/2015 fra Kommunal og moderniseringsdepartementet

<https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/fellesforing-i-tildelingsbrevne-for-2016/id2465026/>

6. BUDSJETTILDELING OG FULLMAKTER

Stortinget vedtok den 15. desember 2015 statsbudsjettet for 2016, jf. Prop. 1 S /Prop. 1 S Tillegg 1/Innst. 13 S (2015-2016).

6.1 Bevilgninger til Statens jernbanetilsyn for 2016

Disse bevilgningene ble vedtatt:

Kap. 1354 Statens jernbanetilsyn

Post	Benevnelse	kr
01	Driftsutgifter	61 976 000
21	Spesielle driftsutgifter – tilsyn med tau- og kabelbaner og tivoli og fornøyelsesparker	16 466 000
	<i>Sum kap. 1354</i>	<i>78 442 000</i>

Kap. 4354 Statens jernbanetilsyn

Post	Benevnelse	kr
01	Gebyrer for tilsyn med tau- og kabelbaner og tivoli og fornøyelsesparker	13 674 000
	<i>Sum kap. 4354</i>	<i>13 674 000</i>

6.2 Fullmakter gitt ved behandlingen av Prop. 1 S med Tillegg 1 og 2 og Innst. 13 S (2015-2016)

Stortinget vedtok bl.a. denne fullmakten for Samferdselsdepartementet:

Merinntektsfullmakter

«Stortinget samtykker i at Samferdselsdepartementet i 2016 kan:

overskride bevilgningen under	mot tilsvarende merinntekt under
kap. 1354 post 21	kap. 4354 post 01

Merinntekt som gir grunnlag for overskridelse skal også dekke merverdiavgift knyttet til overskridelsen, og berører derfor også kap. 1633, post 01 for de statlige forvaltningsorganer som inngår i nettoordningen for merverdiavgift.

Merinntekter og eventuelle mindreinntekter tas med i beregningen av overføring av ubrukt bevilgning til neste år.»

Statens jernbanetilsyn inngår i nettoordningen for merverdiavgift.

Samferdselsdepartementet delegerer denne fullmakten til Statens jernbanetilsyn.

6.3 Fullmakter etter bevilgningsreglementet

Finansdepartementet delegerte i rundskriv R-110 av 25. november 2013 noen fullmakter etter bevilgningsreglementet til departementene. For Statens jernbanetilsyn er én fullmakt relevant.

Fullmakt til å inngå leieavtaler og avtaler om kjøp av tjenester ut over budsjettåret

Samferdselsdepartementet delegerer til Statens jernbanetilsyn fullmakt til å inngå leieavtaler og avtaler om kjøp av tjenester ut over 2016. Leieavtalene og avtalene om kjøp av tjenester må gjelde kjøp til den ordinære driften av etaten, f.eks. leie av lokaler, kontorutstyr og kjøp av

renholds- og vaktmestertjenester. Etaten må kunne dekke utgifter ved inngåtte avtaler innenfor et uendret bevilgningsnivå på kap. 1354 Statens jernbanetilsyn, postene 01 Driftsutgifter, og 21 Spesielle driftsutgifter – tilsyn med tau- og kabelbaner og tivoli og fornøylesparker, i hele avtaleperioden. For alle avtaler ut over budsjettåret må Statens jernbanetilsyn vurdere behovet for oppsigelsesklausuler. Ved vurderingen skal hensynet til den framtidige handlefriheten veie tungt. Dette gjelder særlig når avtalene går over flere år.

Dersom fullmakten ikke blir benyttet etter forutsetningene, kan Samferdselsdepartementet trekke den tilbake. I forklaringene til statsregnskapet for 2016 må Statens jernbanetilsyn redegjøre for at de disposisjonene som er gjort, ligger innenfor fullmakten.

Ved inngåelse av nye avtaler må Statens jernbanetilsyn nøye vurdere de budsjettmessige konsekvensene av avtalene. Dersom det ikke er budsjettmessig dekning for en avtale, må den legges fram for Samferdselsdepartementet før den blir inngått, slik at ev. behov for bevilgninger kan bli vurdert i de ordinære budsjettprosessene.

7. RAPPORTERING OG RESULTATOPPFØLGING

Instruks om økonomistyring for Statens jernbanetilsyn setter krav til rapportering fra etaten, både i og etter budsjettåret.

Summen av rapporteringene i tertialrapportene, årsrapporten og på etatsstyringsmøtene skal bidra til en best mulig styringsdialog og fortløpende resultatoppfølging. Etatsstyringsmøtene bør hjelpe til å utfylle og forklare de skriftlige rapportene snarere enn å gjengi disse.

7.1 Årsrapport

Statens jernbanetilsyn skal årlig utarbeide en årsrapport til Samferdselsdepartementet. Årsrapporten og årsregnskapet skal utarbeides etter ny standard fastsatt med virkning fra regnskapsåret 2014.

Årsrapporten skal blant annet inneholde en helhetlig framstilling og vurdering av gjennomførte aktiviteter og resultater i Statens jernbanetilsyn. Den skal gi et grunnlag for å vurdere om ressursene tilsynet har hatt til rådighet, har blitt brukt effektivt og etter forutsetningene. Vi viser til vedlegget for nærmere redegjørelse for rapporteringskravene i årsrapporten.

Årsrapport med regnskap for budsjettåret 2016 skal sendes Samferdselsdepartementet senest 15. mars 2017. Årsrapporten skal publiseres innen 1. mai 2017, eller så snart rapporten er behandlet i styringsdialogen mellom departementet og tilsynet.

7.2 Tertialrapporter

Så snart som mulig etter tertialsiftet og senest to uker før avtalt etatsstyringsmøte, skal Statens jernbanetilsyn sende tertialrapport til Samferdselsdepartementet. Rapporten skal inneholde:

- Kort oppsummering av utfordringer og risiko i budsjettåret.
- Oppfølging av fastsatte mål og andre krav som er satt i dette brevet.
- En oversikt over bruken av tildelt bevilgning hittil i året.
- Prognose for bruken av disponibel bevilgning for hele budsjettåret.

8. PLAN FOR ETATSSTYRINGSMØTENE

Samferdselsdepartementet legger som vanlig opp til at det avholdes tre ordinære etatsstyringsmøter med Statens jernbanetilsyn i 2016. Det første møtet ledes av statsråden og avholdes 19. januar 2016, mens det andre holdes i juni og det tredje i oktober/november.

I tillegg til de tre ordinære etatsstyringsmøtene skal det avholdes et møte om årsrapporten for 2015, jf. nye krav til årsrapportering. Det vil bli innkalt til dette møtet etter at departementet har mottatt årsrapport og -regnskap, og før fristen for offentliggjøring 1. mai 2016.

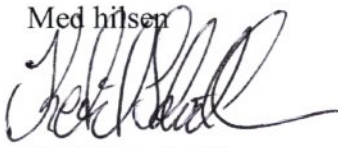
Departementet kommer tilbake med konkrete tidspunkter for innkalling og dagsorden til de øvrige møtene.

9. AVSLUTNING

I samsvar med § 7 i Reglement for økonomistyring i staten stiller Samferdselsdepartementet bevilgningene på kap. 1354 Statens jernbanetilsyn og 4354 Statens jernbanetilsyn for 2016 til disposisjon for Statens jernbanetilsyn. Bevilgningene skal brukes i samsvar med de styringssignalene som er gitt i Prop. 1 S/Prop. 1 S Tillegg 1/Innst. 13 S (2015-2016), ved Stortingets behandling av statsbudsjettet for 2016, i dette tildelingsbrevet, ev. supplerende tildelingsbrev og i etatsstyringsmøtene.

Samferdselsdepartementet vil publisere tildelingsbrevet på sine nettsider. Vi ber Statens jernbanetilsyn publisere brevet på sine nettsider så snart som mulig etter at brevet er mottatt.

Med hilsen

Ketil Solvik-Olsen

Cecilie Taule Fjordbakk

Vedlegg

Kopi til:

Kommunal- og moderniseringsdepartementet
Riksrevisjonen

Krav til årsrapport og årsregnskap – vedlegg til tildelingsbrevet for 2016

Årsrapporten skal inneholde seks deler, med følgende benevnelse og rekkefølge:

- I. Leders beretning
- II. Introduksjon til virksomheten og hovedtall
- III. Årets aktiviteter og hovedtall
- IV. Styring og kontroll i virksomheten
- V. Vurdering av framtidsutsikter
- VI. Årsregnskap

Årsregnskapet består av:

- Ledelseskomentarer
- Oppstilling av bevilgningsrapportering
- Oppstilling av artskontorrapportering

Årsrapport med årsregnskap sendes Samferdselsdepartementet senest 15. mars 2017.

Årsrapporten

- *Leders beretning*

Beretningen skal på et overordnet nivå være en introduksjon til årsrapportens mer detaljerte redegjørelse, men ikke et rent sammendrag. Den bør inneholde:

- en vurdering av etatens samlede resultater for året (gode og dårlige).
- en vurdering av de samlede resultatene opp mot ressursbruken (ses opp mot årsregnskapet og ledelseskomentarene der)
- overordnet framstilling av de viktigste prioriteringene og sentrale forhold som har hatt betydelig innvirkning på oppnådde resultater.

Leders beretning skal signeres av direktøren. Den bør ikke overstige en til to sider.

- *Introduksjon til virksomheten og hovedtall*

Denne bør inneholde:

- kort omtale av myndighet, ansvarsområde og overordnede mål for Statens jernbanetilsyn, en presentasjon av etaten hvor tilknytningsform og organisasjonsstruktur omtales.

Nøkkeltall

- antall ansatte pr. 31.12.16

Utvikling over de tre siste årene

- årsverk
- samlet tildeling
- utnyttelsesgrad av bevilgningen
- driftsutgifter
- lønnsandel av driftsutgifter
- konsulentandel driftsutgifter

Noen volumtall som viser hva slags tjenester som etaten produserer og omfanget av disse. Presentasjonen bør ikke overskride to-tre sider.

- *Årets aktiviteter og resultater*
Redegjørelsen i denne delen er et viktig grunnlag for departementets rapportering til Stortinget og bør inneholde:
  - analyse og vurdering av resultater og/eller oppnådde effekter basert på informasjon i forrige punkt. Dette kan gjøres ved å sammenlikne mellom år og ved å bruke utdrag av relevante regnskapsdata eller beregnede nøkkeltall
  - redegjørelse for oppnådde resultater ut fra mål og resultatkrav satt i tildelingsbrevet, - vesentlige forhold som etaten vil framheve
  - redegjøre for gjennomføring av oppdrag som Samferdselsdepartementet har gitt og som etaten mener belyser resultater og måloppnåelse
  - hovedfunn i eventuelt gjennomførte evalueringer
  - gjennomførte brukerundersøkelser
  - redegjørelse for ressursbruk og vurdering av denne
  - forklaringer og kommentarer til vesentlige mer- og mindreutgifter/inntekter i bevilgningsoppstillingen i årsregnskapet
  - bruken av fullmaktene som ble gitt ved Stortingets behandling av Prop. 1 S (2015-2016) samt av Samferdselsdepartementet. Dette må ses i sammenheng med note B til regnskapet.
- *Styring og kontroll i virksomheten*
  - informasjonen under dette punktet skal gi Samferdselsdepartementet grunnlag for å vurdere om etaten har god styring og tilfredsstillende kontroll, samt belyse om systemene som etaten har, bidrar til å oppnå mål og resultater og om måloppnåelsen er effektiv. Det er ikke behov for en fullstendig redegjørelse hvert år om støtte- og styringssystemer. Vi ber om en kort vurdering av følgende vesentlige forhold som kan ha betydning for departementets styring og kontroll:
    - etatens risikovurdering og ev. tiltak for å redusere risiko
    - om det er avdekt vesentlige svakheter, feil, mangler i opplegget for intern kontroll, samt ev. utbedringstiltak som er satt i verk
    - om internkontrollen har avdekt vesentlige svakheter, feil og mangler i kritiske prosesser og aktiviteter, samt om det er iverksatt tiltak for å bøte på disse
    - rapportering av vesentlige forhold knyttet til personalmessige forhold, likestilling (rapportering av tallene følger mal i Prop. 1 S), HMS/arbeidsmiljø, diskriminering og ytre miljø

Dersom det er aktuelt, bes etaten rapportere om følgende:

- prosjekter og igangsatte tiltak knyttet til systemer for styring
- forvaltningen av egne eiendeler (materielle verdier)
- bemannings-, kapasitets- og kompetansesituasjonen i virksomheten
- systemer for å samle inn, måle, rapportere og evaluere resultater
- utførte endringer som følge av tilsynssaker eller andre oppfølgingssaker som er av betydning for departementets styring.

Etaten må vurdere om det er andre forhold av betydning for departementets styring som etaten bør rapportere om.

- *Vurdering av framtidssikter*
Etaten bes redegjøre for:
  - utviklingstrekk i samfunnet eller ev. andre vesentlige endringer som etaten har vurdert, og som den mener vil kunne påvirke evnen til å nå resultater og mål på lengre sikt

- forhold som har blitt aktuelle i løpet av året og som vil ha betydning for årene som kommer (konkrete forhold i og utenfor etaten som vil virke inn på framtidig evne til å løse samfunnsoppdraget, gitt oppnådde resultater, planlagte tiltak og prioriteringer).

Denne delen bør ikke være på mer enn en til to sider.

- *Vedlegg*
Det kan benyttes egne vedlegg for å rapportere om særskilte forhold.

Årsregnskapet

- *Ledelsekommentarer*
Denne skal inneholde direktørens vurderinger av vesentlige forhold ved årsregnskapet. Kommentarene skal være knyttet til innholdet i alle oppstillinger som inngår i årsregnskapet. Det må opplyses om revisjonsordningen for etaten.

Direktøren skal bekrefte at årsregnskapet gir et dekkende bilde av etatens disponible bevilgninger og av regnskapsførte utgifter, inntekter, eiendeler og gjeld og avlagt i henhold til bestemmelser om økonomistyring i staten og rundskriv R-115 fra Finansdepartementet og krav fra Samferdselsdepartementet i instruksene og økonomistyring og i tildelingsbrev.

Årsregnskapet avlegges ved direktørens signatur på ledelsekommentarene.

- *Bevilgningsrapporteringen med noter*
Det vises til krav som er fastsatt i Finansdepartementets rundskriv R-115. Notene må være fullstendige og korrekte.
- *Artskontorrapporteringen med noter*
Det vises til Finansdepartementets rundskriv R-115.